

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scientia universalis concionandi seu dictionarium morale - Cod. Ettenheim-Münster 88-91

P-Z - Ettenheim-Münster 91

Richard, Jean

[S.l.], 1776

Tomus primus

[urn:nbn:de:bsz:31-110889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110889)

391

Index Primus

Ad normam quatuor totius operis hujus
Tomorum ordine Alphabeticis et per numeros
uno Cardinali altero marginali summam
exhibens distributionem omnium iis conten-
torum, unacum annotatione temporum die-
rum et festorum ad qua destinati sunt.

Tomus Primus.

A
Afflictiones,
Calamitates, arumnae p.

Sermo Primus
pro feria tertia secunda hebdomadis in
quadragesima.

Calicem meum bibetis. Matth. 20.

Homini probo afflictiones graves et intolerabi-
les videri non debent: Deus in ipsis cum ipso
est: Cum ipso sum in tribulatione. Qui fastidi-
dium creare nec dilatare esse debent: Deus cum
in iis cum ipso est. Deus ab illis ab iis liberabit:
Et ipiam eum. Minus adhuc de iis erubescere debet,
Deus ex iis argumentum gloriae ipsius faciet:
et glorificabo eum.

Num. uterque
j. et reliq.

Adversitates,
Persecutiones, Cruces arumnae p.

Sermo Secundus.

Plorabitis et flebitis vos, mundus gaude-
bit, vos autem contristabimini; sed tristitia
vestra vertetur in gaudium. Joan. 16.

Num. 12. 27. et
Seq.

Si Deus suos affligit, tum ideo quia ipsos diligit,
et si minus illos diligeret, forte ad extra videretur
indulgentior. Vult ipsos salvare, et afflictio est
unum ex magnis modis, quibus utitur, quia non
potest aut non vult illos efficacius quantum ad
ipsum, et magis amanter quantum ad se ipsum, per
afflictiones salvare.

Documenta moralia circa idem argumentum,
Supplementum

N. 23. 43.
et seq.
35. 64.

292

Ambitio.

Cupiditas honorum, Desiderium gloria, Superbia, p.

Pro Feria quarta secunda septimana in Quadragesima

41. 74.

Sermo primus.

Nescitis quid potatis: potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? dicunt ei: possumus. Matth. 20.

Cum Jesus Christus, ut homines humilitatem doceret, non sine speciali providentia sibi discipulos elegit, qui quamvis obscuro genere nati, tamen essent ambitiosi, et mundani honoris cupidi.

Id ad institutionem nostram factum, ajunt SS. Patres, ut scilicet ex turpitudine hujusmodi cupiditatis veros nostrae characteres cognoscamus, ac praescripta, quae ipsis circa tam grave argumentum daturus esset, nostrorum morum regula nobis servant, et ad sanctam illam humilitatem nos adducant, sine qua nulla salus sperari potest.

Ambitio est coeca in suis praesentationibus, arrogans in suis sensibus et cogitationibus, odiosa in suis consecutionibus et affectibus. Verum si coeca est in suis praesentationibus, hanc coecitatem corrigere debet humilitas Jesu Christi. Si arrogans est in suis sensibus et cogitationibus, hanc arrogantiam corrigere debet humilitas Jesu Christi. Et si odiosa est in suis consecutionibus et affectibus, tum odium illius et invidiam suffocare debet humilitas Jesu Christi.

Ambitio.

Cupiditas honorum, Desiderium gloria, Superbia, p.

Pro eadem feria

50. 90.

Sermo secundus.

Dixit ut sedent hi duo filii mei unus ad dexteram et alter ad sinistram in regno tuo. Matth. 20.

Magnitudines terrae sunt magnitudines periculosa, sive a natalibus proveniant, sive ex ambitione praesentatae sint, sive labore et industria acquisita.

69. 106.
70. 119.

Documenta moralia.
Supplementum.

Amor

Amor Dei

Pro feria Secunda Paschatis.

Nomen cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur ad nos in via? Luc. 24.
Sermo Secundus Primus.

72. 129.

Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, cum loqueretur ad nos in via? Luc. 24.
Deum diligere non possumus nisi illum cognoscamus, et quò magis illum cognoscimus, eò magis nos ad illum amandum obligatos sentimus. Est ipsamet veritas; ergo illum cognoscere debemus. Est ipsamet bonitas; ergo illum amare debemus, et ipsamet hoc quod grave et essentiale munus nostrum est. Ipse solus est primum principium nostrum et ultimus finis noster. Ergo ad ipsum solum referri debent omnes cogitationes mentis nostrae, et omnes motus cordis nostri.

Documenta moralia
Sermo Secundus.

Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. Matth. 4.

81. 135.

Ut verò amatur Deus, oportet eum proferre omni necessitatis praeteritui, omni cupiditatis illicito, omni impunitatis tentationi.

Pro prima Dominica Quadragesima.

Documenta moralia

90. 144.

Supplementum

105. 167.

Amor Proximi.

Sermo Primus.

Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse homini illi, qui incidit in latrones? At ille dixit; qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Jesus: va de et tu fac similiter. Luc. 10.

Pro Dom. 12 post Pentecosten.
110. 175.

Christus Jesus in proximo nostro collocavit quicquid nos impellere potest ad illum amandum; sed cupiditas in nostris cordibus contra proximum nostrum ponit quicquid nos inducere potest ad illum non amandum. Christus Jesus fortissimis vinculis nos proximo nostro conjungit, nosque ad illum amandum potentissimis incitamentis obligat. Cupiditas mundana et proprii commodi studium à proximo nostro nos separant ad habendam ergo ipsum plusquam ethnicam insensibilitatem aptis. Ex Jesu Christi documentis proficere non possumus, nec ejus

Posidivum
briap.
da septima
us.
testis liber
? dicitur
nes humilit
videntia lib
scuro gener
indam honor
m factum, q
ndine hujus
aves cognosc
n grave prop
morum regul
humilitatem
sperari pot
entationibus
ibus, odiosa
arum hinc
am corrigere
ans est in h
tiam corrigere
odiosa est in
um illius et
Christi.
idarium glori

exempla sequi, nisi diligamus proximum nostrum. Non possumus falsis et perniciosis cupiditatis placitis, aures praebere, nisi amorem, quem proximo nostro debemus, in nobis extinguamus.

De amore proximi
Sermo secundus.

119. 187.

Pro feria 5^a
3^a hebdom.
in quadrag.

Turba requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum, et detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait: Quia aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei. Luc. 4.

In praeccepto amoris proximi tria possumus considerare; naturam praeccepti, ordinem praeccepti, Spiritum praeccepti. Natura praeccepti nos obligat ad amandum proximum nostrum. Ordo praeccepti nobis modum praescribit, quo illum amare debemus. Spiritus praeccepti nobis denotat rationes, ob quas illum amare debemus. Cupiditas et amor proprius tamen nobis alia sensa inspirant; et inde provenit, quod contra huius praeccepti naturam peccamus per visibiles violationes, contra ordinem huius praeccepti per eversionem regularum quae in eo nobis praescribuntur, contra Spiritum huius praeccepti per mille secretas illusiones, quae nos impediunt, ne illud adimpleamus.

177. 196.

134. 207.

Pro Dom. 5^a
post Pentecost.

137. 213.

Documenta moralia

Supplementum.

De Amore Inimicorum.

Sermo primus.

Si offers munus tuum ad altare, et tibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque munus tuum tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo. Matth. 5.

Quousque perfectio christiana in amore inimicorum nostrorum protendatur, et quid nos obliget ad hanc perfectionem. Quomodo et cur illum diligere debeamus.

De amore inimicorum

Condonatio injuriarum, Reconciliatio, p.

Sermo secundus

Pro fer. 6. post
Cineres.

146. 226.

Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, bene facite his, qui oderunt vos, p. Matth. 5.

Si habemus inimicos, festinemus ipsis reconciliari; esturgens obligatio. Si inimicos habemus, ipsis ex toto corde est absoluta obligatio. Sine dilatione ipsorum amicitiam praestemus, ipsis nostram demus sine limitatione et exceptione. tempestive et sincere reconciliemur ipsis.

Documenta moralia 155. 238.
 Supplementum 165. 258.

Avaritia.

Sermo Primus.

Dixit unus ex discipulis ejus Judas Iscariotes, qui erat cum traditurus, quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, et datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat. Joan. 12.

Pro feria 2^a
 Hebdom. 3^{ae}:
 169. 266.

Avaritia mentem excoecat, et talis, qui avarus est, omnino conatur sibi persuadere, quod non sit avarus. Avaritia cor indurat, et talis qui passionem hanc novit et sentit, parum curat media necessaria quaerere, quibus ab ea liberetur.

Sermo Secundus.

In his jacebat multitudo magna languentium, coecorum, claudorum, aridorum expectantium aquae motum. Joan. 5.

Pro feria 6^a
 1^{ae} hebdom. in
 Quadrages.
 180. 281.

In quovunque statu et quacunque temporis varietate avarum consideremus, ubique infelix est. Tantum abest, ut ipsius avaritia ei quamdam satisfactionem in praesenti vita tribuat, aut aliquam securitatem pro futura, est in hoc mundo ipsius supplicii instrumentum, et funestum ipsius in altero infortunii praesagium. Ipsius avaritia illum in sua vita infelicem reddit et in morte adhuc infeliciorem.

Documenta moralia 191. 293.
 Supplementum 201. 308.

B.

Bachanalia,
 oblectationes, libidines, Bachana-
 liorum.

Sermo Primus.

Filius hominis tradetur, et illudatur, et flagellabitur, et postquam flagellaverint, occident eum. Luc. 18.

Pro Dominica
 Quinquagesi-
 simae.
 204. 3.

Hicce duntaxat diebus innovatur Passio Dominis nostri Jesu Christi, tradendo illum inimicis suis, Tradetur; illudendo ei, Illudatur; morte illum occidendo, occident eum.

396
Pro fest. 2. val 3.
post Dominic.
Quinquagesimae
255. 12.

Sermo Secundus

Domine ut videam. Luc. 18

Peccatores hisce diebus Iesum Christum inho-
norant scandalosis impietatibus suis; Sed etiam
Iesus Christus ex sua parte illorum impietates
ulciscitur per cocitatem, qua illos percutit. Contu-
malia afficitur, Sed etiam vindicatur.

224. 26.

Documenta moralia
Supplementum.

244. 53.

Beatitudo.
Beati, coeli et terra bona.
Vide Paradisus.

Pro Dom. 2. 2^a
in Quadrages.
247. 59.

Sermo Primus.

Domine bonum est nos hic esse: faciamus tria
tabernacula. Matth. 17.

Intuemur felicitatem presentem velut rem possi-
bilem, quia illius difficultates non videmus; et con-
sideramus felicitatem futuram tanquam rem fieri
impossibilem, quia nimis magna obstacula in ea
superanda videmus. Emendamus binos hos errores
duobus contrariis veritatibus. Nunquam possumus
esse vere et perfecte beati super terram, prima ve-
ritas. Possumus tamen succendo vitam sanctam su-
per terram mereri, ut simus aliquando beati in coelo,
Secunda veritas.

Sermo Secundus.

Pro festo omnium Sanctorum.

257. 72.

Gaudete et exultate, quoniam merces vestra
copiosa est in coelis. Matth. 9.

Sancti qui cum Deo regnant in coelis sunt soli per-
fecte beati. Habent quod diligunt, et diligunt
quod habent. Universali felicitate fruuntur et
aeterna. Omnia bona in aeternum possident.

265. 83.

Documenta moralia.

279. 103.

Supplementum.

Pro ingressu
Adventus.
281. 111.

Blasphemia.

Sermo Primus.

Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum.
Exodi 20.

Duo summum blasphemia horrorem nobis injice-
re debent, insignis injuria quam Deo infert, et terri-
bilia supplicia quibus Deus illam afficit. Blasphemia
perpetrata, blasphemia vindicata.

Documenta moralia.

Sermo Secundus.

Pro Dom. 5. post
Pentecostem.
288. 129.

Nunc autem deponite et vos omnia, iram,
indignationem, malitiam, blasphemiam,
turpem sermonem de ore vestro. Coloss. 3.

Santur blasphemii, et plures adhuc dantur
qui blasphemari audiunt. Oportet ut priores se-
emendant, sive ex furoris impetu, sive ex indigna-
tione, sive ex habitu blasphemant. Oportet ut isti
se zels arment contra illos quos blasphemare audi-
unt, ne se illorum peccati blasphemando reos faciant.

Documenta moralia 299. 145.
Supplementum 305. 157.

C.
Confessio.
Sermo Primus.

Pro Dom. 3. post
Epiphan. vel
pro 13. a post
pentecosten.
309. 1.

Duos ut vidit Jesus, dixit: Ite ostendite vos
Sacerdotibus; et factum est, dum irant,
mundati sunt. Luc. 17.

Oportet animos adire iis, quos verecundia impe-
dit, quo minus confiteantur; et docere illos, qui con-
fitendo sinceritatem et diligentiam necessarias non
habent. Ite: magna ratio fiducia pro illis, qui con-
fessionis Tribunal accedere verentur. Ostendite vos
Sacerdotibus: insigne documentum pro iis, qui ad illud
in spiritu dissimulationis et mendacii accedunt.

Sermo Secundus.

Pro Dominica 4.
Adventus.
320. 19.

Venit Joannes in omnem regionem Jordanis, pradi-
cans Baptismum poenitentiae in remissionem
peccatorum. Luc. 3.

Quid sit Confessio, et ad quid nos obliget. Inquam
sint necessariae conditiones, ut bona sit et per-
fecta.

Documenta moralia 377. 40.
Supplementum 343. 69.

Conscientia
Sermo Primus.

Pro Dominica
prima adventus,
345. 71.

Mundus gaudet, vos autem contristabimini.
Joan. 8.

Nihil est magis fatale quam quies peccatoris, qui
arbitratur se malum non agere, eo quod conscientia
sua ipsum non redarguat: nihilque ita illius interest,
quam ut perniciosam hanc securitatem abiciat. Unde

falsa haec in mediis maximorum peccatorum suorum
conscientia tranquilla pax provenit? In inprovisis exa-
minandum erit? Quibus mediis ab ea liberari potest.
Id sequentibus declarabitur. Inveniam sunt hujusmodi
fatalis securitatis principia, et quamam illius reme-
dia.

Pro fer. 2. post Dom.
i. Adventus.
354. 87.

Sermo Secundus.

Surgent Pseudo-christi et Pseudo-prophetae, et
dabunt signa magna, ita ut in errorem inducantur, si
fieri potest, etiam electi. Matth. 24.

Quia dantur Moderatores et Casuista, quorum ali-
qui sunt nimis Severi, alii vero nimis commodi, acrit,
ut ii, qui illos consulunt, atque ab illis regi se permit-
tunt, sapia sibi malam conscientiam afficiunt, quidam
sibi nimium adulando, alii metuendo seque ipsos per-
turbando. In hac perturbatione oportet iniquos hos
Moderatores et ~~casuistas~~ Casuistas imprudentes Casuistas
deserere. Oportet abesse debet immoderata Severitas
et inconsulta indulgentia. Timor est inspirandus con-
scientiis illis, quas remissa Moralis nimium tranquillas
efficit. Oportet cum prudentia consolari et quietas red-
dere conscientias illas, quas inconsulti Scrupuli nimium
tarruere.

364. 102.
980.

Documenta moralia.

Supplementum ibid.

Consuetudo.

Mos seu consuetudo, perversitates publica
mala exempla

Sermo Primus.

Qui praecedebant increpabant eum ut taceret,
ipse vero multo magis clamabat, fili David
miserere mei. Luc. 18.

Qui se publicis pravitatibus tradit, et dicit, quod
aliud non agat, quam quod alii faciunt, malo utitur
praetextu ad quietam reddendam conscientiam suam,
utque a peccato exemptam, se abbitretur.

Sermo Secundus.

Per diem festum solabatur dimittere illis unum
vinctis, quemcumque petissent. Erat autem qui
dicebatur Barabbas, qui cum seditionis erat vinc-
tus, qui in seditione facerat homicidium. Marc. 15.

Tracere quod plerumque effrenata facit, et sequi malas con-
suetudines est? magna mentis debilitas. 2^a major cor-
dis depravatio.

Pro fer. 2. val. 3.
post Dom. Quin-
quagesima.

382. 123.

In Evangelium
Fer. 3. post Dom.
Palmarum
399.

Documenta m
Supplementu
Dolor de
Pater tuus
Dolor pecca
et ipse in cor
omnino plac
sua Sava
ali, vel dolore
qua sensu sum
no habere debe
in toto corda
Multi Lep
phata, et
Naaman
Dantur mu
li in speci
suntur, qu
torem de pec
est nisi de
est nisi de
nisi dolor f
de contortio
suntur? nu
trum de pe
ca eo justig
ori natural
virum; i
arum et eff
lorum persev
Dantur
Supplem
Ponitan
cordis
corpor
Nunc ergo
toto con
planete

Documenta moralia 432. 172.

Supplementum 433. 196.

Contritio

Dolor de peccato, conversio, poenitentia p. Profer. 3. post
Sermo primus. Dom. i. Advent.

Pater tuus et ego dolentes querebamus te.
Luc. 2.

Dolor de peccato ut sit meritorius et sincerus, debet esse in corde, imò in toto corde. Illum quomodocumque placuerit, nuncupate, vel contritionem sine Sacramento, vel attritionem cum Sacramento, vel dolorem perfectum, aut imperfectum: in quocumque sensu sumatur, de fide est, quòd has duas conditiones habere debeat, nempe esse in corde, prima: debet esse in toto corde, secunda.

Sermo secundus

Multi leprosi erant in Israel sub Eliseo Propheta, et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. Luc. 4. Pro Jer. 4. post Dom. i. Advent. 449. 214.

Sunt multi reapse peccatores, dantur etiam multi in speciem poenitentes, sed paucissimi inveniuntur, qui verè sint contriti, et qui verum dolorem de peccatis suis habeant. In aliquibus non est nisi dolor naturalis et humanus, in aliis non est nisi dolor delicatus et sterilis, in ceteris non est nisi dolor fluxus et instabilis. At verò ex his omnibus contritionibus si tamen contritionum nomen merentur, nulla expectanda est sanatio. Si dolorem vestrum de peccatis vestris meritorium et talem, ut ex eo justificemini, efficere cupitis, opponite dolori naturali et humano dolorem supernaturalem et divinum; dolori illi delicato et sterili dolorem amarum et efficacem, dolori illi fluxo et instabili dolorem perseverantem et immutabilem.

Documenta moralia p. 462. 251.

Supplementum 479. 258.

CONVERSIO.

Poenitentia, vitae immutatio, contritio cordis, mortificationes et austeritates corporales

Sermo primus.

Nunc ergo dicit Dominus: convertimini ad me in toto corde vestro, in jejuniis, et in fletu, et in planctu. Joel 2. Pro Jeria quarta Cinerum. 488. 270.

Deus qui nos hortatur ut convertamur ad eum, duo à nobis exigit, quorum primum est immutatio cordium nostrorum, secundum mortificatio corporum nostrorum. Deseramus peccata, quae flemus; expiemus peccata, quae deserimus; hoc Deo Sufficiat. Deseramus peccata, quae flemus, esse cordium nostrorum immutatio; expiemus peccata, quae deserimus; esse corporum nostrorum mortificatio et duo varca et perfecta conversionis signa.

Sermo Secundus.

Profer. 2. 5ta. Septimana in Quadrag. 500. 285.

Quaeritis me et non invenietis, et ubi ego sum non potestis venire. Joan. 7.

Convertamur, est obligatio non modo necessaria sed et urgentissima, ne de die in diem conversionem nostram differentes, tandem ad deveniamus, ut ai cum suo usu operam navare non amplius valeamus: cur? quia, si converti differamus, tempus inopinatio nos occupare, gratia nobis deficere, voluntas nostra nos providere potest. Tempus promissum nobis non est, gratia nobis non debetur, voluntas nostra non semper est constans et sincera.

510. 299. 527.

Documenta moralia p. Supplementum.

Correptio.

Profer. 3. 2^{ca} hebdomad. in Quadrag.

Obligatio proximum corripienti, admonendi, nec non ad rectam viam ipsum reducere conandi.

Sermo Primus.

529. 332.

Si peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Matth. 18.

Quantum correptio fraterna est necessaria, tantum vel negligitur vel est infructuosa. Pauci illam faciunt, pauciores adhuc eum successu illam adhibent. Tu qui eam negligis vade et corripe fratrem tuum: Est urgens charitatis munus. Tu qui illam male facis, media adhibe apta ut optatum sortiatum effectum, corripe fratrem tuum inter te et ipsum solum; Sunt prudentia temperationes, quas observare oportet. Si charitas tibi hoc munus imponit, ne arbitris te ab eo animi posse: verum si hoc charitatis officium dirigi debet à prudentia, ne tibi imaginaris illud felicem habere posse successum nisi adhibitis quibusdam necessariis precautionibus.

Profer. 4. 3^{ca} hebdomad. in Quadrag.

Sermo Secundus. Obligatio illam faciendi et recipiendi.

Accesserunt ad eum ab Ierosolymis Scribae et
Pharisaei dicentes: Inare Discipuli tui trans-
grediuntur traditionem Seniorum. Matth. 15.

544. 351.

Non solum corrigendus est proximus quando pec-
cat, sed etiam oportet, ut corruptionibus, quas ipse
met, ubi male agit, auipit, bene utatur. Ex corrup-
tionibus, quae nobis fiunt, non proficere, est aliquo
modi velle, ut Deus nos etiamnum invitos salvet, cum
nihil anima funestius sit, quam ipsius velle rebol-
tio adversus proximi admonitiones.

Documenta moralia..... 554. 371.

Supplementum..... 574. 402.

Christianus.

Religio et vita Christiana, Spiritus
Christianismi, dignitas et officia Chris-
tiani.

Sermo Primus.

Miserunt Iudaei Sacerdotes et Levitas ad Jo-
annem, ut interrogarent eum: Tu quis es. Joan. 2.

Pro Dom. 3 Ad-
ventus. p.
576. 405.

Duo in Christiano cum S. Augustino considerari
possunt, quanti valeat, et quid illi promissum debeat,
quid à Deo acceperit, et quid illi promissum sit; gratia
et vota Baptismi sui; excellentia et sanctitas voca-
tionis suae.

Sermo Secundus.

Nonne Moyses dedit vobis Legem? et nemo
ex vobis facit legem. Joan. 7.

Pro fer. 3. 4.
habdom. in
quadragesima.
592. 424.

Quamvis ea omnia, quae de violentia, quam sibi
quisque facere debet ad Christiane vivendum dicun-
tur, vera essent; haec sufficiens et bona ratio non
esset, ne Christianè vivere teneamur; sed oportet, ut
violentia, quam sibi quisque facere tenetur, quò tan-
quam verus Christianus vivat, ad illum excessum, qui
dicitur, et quem sibi quis ob oculos ponit, protanda-
tur.

Documenta moralia..... 606. 441.

Supplementum..... 630.

Cultus Dei.

Utilitas ipsum bene colendi ipsique Servien-
di. Varii characteres illorum, qui ipsum colunt
etque Serviant; eorum tepor et fervor in cultu,
quam ipsi exhibent.